EUROPEAN ADVISORY BOARD ON CAT DISEASES

ABCD

Mykobakteriozy kotów

ULOTKA INFORMACYJNA

Co to są mykobakteriozy kotów?

- Zakażenia *Mycobacterium* spp. u kotów dzielimy na 3 rodzaje: gruźlicę (prątki grupy tuberculosis complex), zespół trądu kociego (feline leprosy syndrome - FLS) i prątki atypowe czyli nie-gruźlicze (non-tuberculous mycobacteria - NTM).
  - Gruźlicę u kotów wywołują *M. bovis* i *M. microti*, które mogą być częste na terenach endemicznych, i rzadko *M. tuberculosis*. Ryzyko infekcji ludzi od kota jest bardzo małe.
  - Trąd koci wywoływany jest głównie przez *M. lepraemurium*. Czynnikiem ryzyka jest kontakt z drobnymi gryzoniami. Ryzyka zakażenia człowieka praktycznie nie ma.
  - Prątki nie-gruźlicze to wiele gatunków saprofitycznych bytujących w środowisku. Ryzyko dla ludzi jest bardzo małe, z wyjątkiem *M. avium*, który zagraża szczególnie podczas immunosupresji.

Zakażenie

- Główne czynniki ryzyka gruźlicy to wychodzenie na dwór, bytowanie na terenach endemicznych, kontakt z małymi gryzoniami (np. polowanie na nornice) lub skażonym środowiskiem (np. przez borsuki).
- Większość zakażeń występuje u immunokompetentnych kotów, ale notowano infekcje *M. avium* przy immunosupresji. Koty syjamskie i abisyńskie wydają się być predysponowane do zakażeń *M. avium*.
- Zakażenie zwykle zaczyna się od skóry (ukąszenia gryzoni, zanieczyszczenie ran) i może się uogólniać. Trąd koci zwykle dotyczy tylko skóry.
- Uogólnione infekcje (płuca, wątroba, węzły chłonne krezkowe, kości, oczy, OUN) bez zmian skórnych są rzadkie i zwykle jest to wtedy gruźlica lub zakażenie *M. avium.*

Objawy kliniczne

- Skórne: pojedyncze lub mnogie guzki, owrzodzenia, niegojące się przetoki, powiększenie okolicznych węzłów chłonnych.
- Nie-gruźlicze prątki (np. po skażeniu rany chirurgicznej) wywołują nasilone ziarniniakowe zapalenie tkanki tłuszczowej (panniculitis).
- Uogólnionym zakażeniom może towarzyszyć gorączka, kaszel, duszność, uveitis, powiększenie narządów wewnętrznych i węzłów chłonnych, bóle kości (kulawizna).

Rozpoznawanie

- Zmiany skórne z cytologicznymi cechami zapalenia ziarniniakowatego mogą oznaczać mykobakteriozę.
- Wtedy należy wykonać barwienie preparatu na prątki kwasooporne (np. metodą Ziehl-Neelsena)
  - Ich obecność sugeruje mykobakteriozę, ale nie można tą drogą określić gatunku zarazka.
  - Ich brak nie wyklucza mykobakteriozy. Trzeba wtedy zrobić posiew i/lub PCR (warto w tym celu zawczasu zamrozić jałowo część pobranej próbki).
- Metody z wyboru do potwierdzenia i określenia gatunku prątków to posiew świeżego materiału w referencyjnym laboratorium i/lub PCR z sekwencjonowaniem. PCR można także wykonać z tkankami zatopionymi w parafinie.

Zwalczanie

- W wielu krajach zaleca się eutanazję zakażonych zwierząt uwzględniając gatunek prątka, rokowanie i ryzyko dla ludzi.
- Przed leczeniem trzeba omówić z właścicielem możliwości jego współpracy i ryzyko dla ludzi, zwłaszcza jeśli w domu są osoby z immunosupresją.
- Zgłębnik przełykowy lub kapsułki żelatynowe ułatwią leczenie.
- Należy stosować jednocześnie 2 lub 3 antybiotyki, zwykle rifampicynę z makrolidem i z fluorochinolonem kierując się gatunkiem prątka, a najlepiej jego lekowrażliwością.

Mykobakteriozy kotów

- Zaleca się leczenie ponad 6 miesięcy, bo krótsze grozi wznową lub rozwojem lekooporności prątków.
- Przy trądzie wskazane może być chirurgiczne wycięcie guzów, bo to jest proces miejscowy. Oczyszczenie chirurgiczne może być też wskazane w nasilonych zakażeniach prątkami nie-gruźliczymi, choć otwieranie ran jest ryzykowne.
- Rokowanie jest ostrożne do korzystnego.

Ryzyko dla ludzi

- Prątki gruźlicy (TB complex) i *M. avium* są groźne dla ludzi.
- Kot nie jest rezerwuarem gruźlicy i ryzyko zakażenia człowieka od kota jest bardzo małe. Jednak zagrożeniem jest wdychanie prątków od kota z gruźlicą dróg oddechowych i skażenie ran.

Zdjęcie dzięki uprzejmości Alberta Lloret

- *Kot z ziarniniakowym panniculitis spowodownym przez M mageritense*

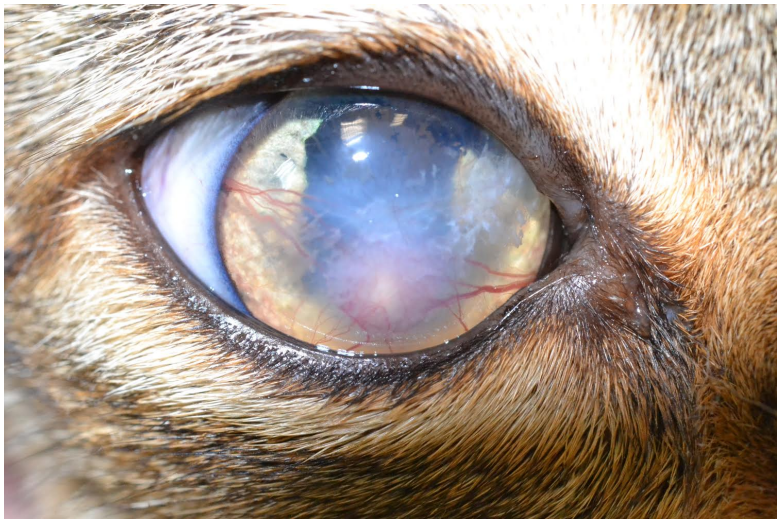

Zdjęcie dzięki uprzejmości Alberta Lloret

- *Uveitis u kota z mykobakteriozą wywołaną przez prątki nietypowe M mageritense.*

Zdjęcie dzięki uprzejmości Alberta Lloret

- *Ten sam kot (powyżej) po 6 miesiącach*